

С.В. Свірко, д.е.н., проф.

*ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима
Гетьмана»*

О.М. Баришнікова, директор

ТОВ «Бізнес-освітній альянс»

ЗВІТНІСТЬ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЯК ЗАСІБ ВІДОБРАЖЕННЯ СТАНУ ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Дослідження присвячене особливостям формування звітності сталого розвитку як складової інформаційного простору управління економіко-екологічною безпекою промислових підприємств. Обґрунтовано, що найбільш дієвим механізмом регулювання звітності сталого розвитку є протоколи Глобальної ініціативи зі звітності (GRI), які визначають сукупність показників, що характеризують соціальну, екологічну та економічну складові господарської діяльності промислового підприємства. Використання всієї сукупності протоколів Глобальної ініціативи зі звітності вимагає модифікації окремих складових організації та методики бухгалтерського обліку, що слугує основним засобом інформаційного забезпечення формування звітності сталого розвитку. Протоколами, що характеризують економіко-екологічну безпеку промислових підприємств, є протоколи екологічної результативності (сировина, викиди, скиди та відходи, постачальники, відповідність нормативним вимогам) та окремі протоколи соціальної результативності (охорона праці та безпека виробництва, навчання та освіта). Розроблено механізм формування фрагмента звітності сталого розвитку на прикладі об'єктів управління економіко-екологічною безпекою промислових підприємств, який передбачає порядок формування показників у розрізі протоколів (визначаються параметри інформації, що має бути відображена у звітності відповідно до окремих протоколів GRI в розрізі операцій поводження з відходами та економіко-екологічних наслідків надзвичайних ситуацій) та інформаційне забезпечення (визначаються джерела формування інформації, а саме дані аналітичного обліку або внутрішньої звітності, що розкриває інформацію про пріоритетні об'єкти бухгалтерського обліку та складена на основі даних аналітичних рахунків). Використання запропонованого механізму формування фрагмента звітності сталого розвитку на промислових підприємствах дозволить сформувати ефективний інформаційно-комунікаційний зв'язок між підприємством та зацікавленими сторонами й відповідно визначати стратегічні напрями діяльності

© С.В. Свірко, О.М. Баришнікова, 2015

Ключові слова: звітність; сталий розвиток; безпека; бухгалтерський облік; інформаційне забезпечення.

Постановка проблеми. Актуальність теми дослідження. Питання екологічного спрямування господарської діяльності промислових підприємств є вкрай важливим в умовах формування нових економічних теорій та концепцій. Так свого часу Анрі Бергсон у «L'Evolution creatrice» зазначав: «Лише через століття після винайдення парового двигуна ми починаємо відчувати глибину потрясінь, які він спричинив... Через тисячі років, коли історія стане помітною здалеку, все ще будуть помітні наслідки наших воєн та наших революцій, навіть якщо їх на той момент вже не пам'ятатимуть; але паровий двигун, і ряд інших винаходів, можливо будуть слугувати точкою порівняння розвитку людства від часів кам'яних знарядь праці» [6].

Інформаційний простір управління економіко-екологічною безпекою промислових підприємств є особливою системою, що дозволяє генерувати потоки інформації про взаємодію підприємства з навколишнім середовищем. Також дана система визначає рівень антропогенного впливу господарської діяльності на біосферу й, навпаки, виявляє загрози зовнішнього середовища – біосфери, що впливають на безперервність функціонування промислового підприємства. Актуалізація проблем управління економіко-екологічною безпекою промислових підприємств значно зросла після підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом та також кліматичної конференції, яка відбулася в Парижі у 2015 р. Основними складовими формування інформаційного простору управління економіко-екологічною безпекою промислових підприємств є системи бухгалтерського обліку та економічного аналізу, інформація яких є основою звітності сталого розвитку. Варто зазначити, що підвищення ролі та значення бухгалтерського обліку й економічного аналізу в забезпеченні взаємодії господарської діяльності з навколишнім природним для України середовищем обумовлене такими чинниками:

- по-перше, значні екологічні наслідки господарської діяльності підприємств, що полягають у: збільшенні обсягів утворення відходів (2013 р. – 448117,6 тис. т.; 2014 р. – 354803,0 тис. т без урахування АР Крим та окремих територій Донецької та Луганської областей¹);

¹ Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

значних економіко-екологічних наслідках надзвичайних ситуацій природного та воєнного характеру (Україна за індексом кращих країн світу посідає 99-те місце серед 125-ти країн; індексом миру – 141-ше серед 162-х; індексом економічної свободи – 155-те із 178-ми²);

- підвищення ролі екологічного фактора на фінансових ринках, що обумовило розробку та впровадження індексів сталого розвитку на фондових ринках світу (налічується понад 100 індексів, які характеризують економічні, екологічні та соціальні аспекти господарської діяльності підприємств³); участь понад 200 вітчизняних підприємств у Глобальному договорі ООН⁴.

Крім зазначеного, варто підкреслити, що, відповідно до офіційних даних, наданих вітчизняною мережею з соціальної відповідальності бізнесу⁵, складання звітності сталого розвитку практикують понад 500 підприємств різних за розміром, організаційно-правовою формою та галузевою приналежністю.

Зазначене вище вказує на актуалізацію дослідження механізму формування звітності сталого розвитку як засобу відображення стану економіко-екологічної безпеки промислових підприємств.

Аналіз останніх досліджень. Питання звітності сталого розвитку стали об'єктом наукового дослідження низку вітчизняних і зарубіжних вчених. Зокрема, серед вітчизняних вчених проблеми формування звітності сталого розвитку досліджували: В.В. Євдокимов, І.В. Жиглей, В.М. Жук, І.В. Замула, С.О. Левицька, О.В. Олійник та ін. Питанням екологічного спрямування бухгалтерської звітності присвячені праці зарубіжних вчених: А.Балл (A.Ball), М.Бартоломео, М.Беннетт, Дж.Дж. Боума, П.Хейдкамп, П.Джеймс, Т.Волтерс (M.Bartolomeo; M.Bennett; J.J. Bouma; P.Heydkamp; P.James; T.Wolters), Дж.Бebbінгтон (J.Bebbington), М.Дж. Епспейн (M.J. Epstein), Р.Грей, Д.Дж. Коллісон (R.Gray, D.J. Collison).

Викладення основного матеріалу. «Звітність повинна йти в ногу з часом. Традиційна звітність була розроблена для індустріального світу. Хоча вона і продовжує відігравати значущу роль для управління фінансовим капіталом, тим не менш, вона зачіпає лише дуже вузький спектр історичних фінансових показників роботи і процесу створення

² Україна у ключових рейтингах 2014: ближче до Африки, ніж до Європи.

³ Фондові ринки в контексті устійного розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.eu.com/Publication/vwLUAssets/Capital-Markets-Sustainability-RU/\\$FILE/Capital-Markets-Sustainability-RU.pdf](http://www.eu.com/Publication/vwLUAssets/Capital-Markets-Sustainability-RU/$FILE/Capital-Markets-Sustainability-RU.pdf).

⁴ Глобальний Договір // Українська мережа Глобального Договору ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.globalcompact.org.ua/ua/about/what>.

⁵ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.svb.org.ua/companies/serna>

цінності компанії. Оскільки бізнес став більш складним, а прогалини в традиційній звітності стали більш очевидними, шляхом формування цілої низки законів, положень, стандартів, кодексів, інструкцій і лістингових вимог бірж додавалися нові вимоги. Це призвело до збільшення кількості відомостей, що подаються шляхом: складання більш довгих і складних фінансових звітів і приміток керівництва; збільшення кількості звітів з корпоративного управління і винагород; появи окремої звітності зі сталого розвитку, яка також швидко розвивалася протягом останнього десятиліття. Ці нововведення, очолювані особами, відповідальними за формування політики, компаніями та іншими організаціями, що звітують, інвесторами і громадянським суспільством, є довгоочікуваною реакцією, спрямованою на те, щоб домогтися подання інформації, необхідної в мінливому світі. Однак у той час як структура, необхідна для задоволення інформаційних потреб, що змінюються, розвивається, багато хто зараз зазначають безлад, хаос і розрізненість у сфері звітності. Більшість експонованих у даний час відомостей позбавлені взаємозв'язку, залишаються суттєві прогалини в поданні даних» [5, с. 4].

«Із зростанням ринків соціально відповідального інвестування (СВІ) та більшою увагою інвесторів і кредитних інституцій до ширшого впливу діяльності компаній на економіку, навколишнє середовище та суспільство зростає потреба в якісній інформації про такий вплив. Традиційно, річна фінансова звітність містить стислу інформацію про екологічні, соціальні аспекти діяльності та корпоративне управління (ESG) компаній, зокрема щодо істотних ризиків у цих сферах. Нефінансова звітність надає значно більше інформації про вплив компанії на суспільство, економіку та навколишнє середовище, описуючи діяльність компанії у відповідному суспільному контексті. Зазвичай фінансова та нефінансова звітність оприлюднюються окремо, суттєво різняться за форматом і виконують різні цілі. Фінансова звітність має чітко визначену мету – інформування акціонерів, кредиторів, інвесторів та регуляторів, нефінансова звітність – інформування ширшого кола заінтересованих сторін, зокрема працівників, громадських організацій, органів влади, експертів» [1, с. 1].

Проведений аналіз бухгалтерського обліку в світі VIII Світовим конгресом бухгалтерів і аудиторів, що проходив у листопаді 2010 р. в Малайзії, визначив необхідність переосмислення бухгалтерами своєї і ролі, і місця в розвитку економік країн світу. Основним напрямком трансформації бухгалтерського обліку є обґрунтування його ролі в подоланні соціально-економічних наслідків глобалізації, одними з

яких є обмеженість ресурсів і можливість утилізації відходів виробництва на планеті [4]. «Зміна формацій через проголошення нових політичних, економічних, соціальних та інших напрямків його розвитку, а також зміна способу виробництва призводить до зміни предмета бухгалтерського обліку, який відображає характер власності на засоби виробництва і виробничих відносин, змінює завдання, а отже, і організацію бухгалтерського обліку» [2, с. 15]. Характеризуючи результати конгресу в напрямку вирішення глобальних проблем, І.М. Ложніков [3] зазначає: «Інструментом вирішення цього завдання є концепція “сталого розвитку”, прийнята в більшості країн світу. Роль бухгалтерського обліку в даному процесі учасники конгресу визначили, в першу чергу, як взаємозв'язок (синергію) принципів бухгалтерського обліку до принципів сталого розвитку».

Аналізуючи сучасний стан звітування за сталим розвитком в Україні, варто наголосити, що не всі вітчизняні компанії використовують даний інструмент у повному обсязі й відповідно наведена інформація не завжди є адекватною та відповідає запитам користувачів. У сучасних умовах господарювання для вітчизняних промислових підприємств раціональним є використання протоколів GRI, що дають можливість оцінити економічну, соціальну та екологічну результативність господарської діяльності й відповідно дозволяють формувати якісний інформаційний простір управління економіко-екологічною безпекою промислових підприємств.

Незважаючи на значний вплив положень GRI на вітчизняну систему звітності сталого розвитку, складена за даними стандартами звітність не повністю відповідає зазначеним стандартам, а окремі підприємства навіть її не верифікують, що значно знижує її інформаційну наповненість та задоволеність зовнішніми й внутрішніми користувачами. Такий стан речей обумовлений відсутністю дієвого механізму методичного та обліково-аналітичного забезпечення звітності сталого розвитку промислових підприємств. Так, зокрема, окремі протоколи навіть якщо й оприлюднюються промисловим підприємством, не повністю відповідають дійсності або зазначена інформація є несуттєвою. Тобто, внутрішній і зовнішній користувач отримує інформацію, що не дозволяє сформувати комплексне бачення системи економіко-екологічної безпеки промислового підприємства. Для вирішення зазначеного питання потрібно розробити механізм методичного та обліково-аналітичного забезпечення звітності сталого розвитку, який би врахував: інформаційну потребу в управлінні економіко-екологічною безпекою промислового підприємства; специфіку пріоритетних об'єктів

управління економіко-екологічною безпекою промислового підприємства; вітчизняні особливості облікового відображення господарської діяльності бухгалтерського обліку. Такий механізм має стати основою формування звітності сталого розвитку та формування інформаційного простору управління економіко-екологічною безпекою промислового підприємства.

Система протоколів GRI складається з трьох груп результативності, а саме:

- економічна результативність: протоколи, що визначають прямий вплив (споживачі, постачальники, персонал, джерела капіталу, державний та суспільний сектор) та непрямий вплив;

- екологічна результативність: містить протоколи в розрізі сировини, енергії, води, біорізноманіття, викидів, скидів, відходів, постачальників, продукції та послуг, відповідність нормативним вимогам, транспорту, загальним показникам;

- соціальна результативність: протоколи, що визначають підходи до організації праці, та достойна праця (зайнятість, взаємовідносини працівників та менеджерів, охорона праці та безпека виробництва, навчання та освіта, рівні можливості та різноманіття), права людини (стратегія та управління, недопущення дискримінації, свобода об'єднань та колективних переговорів, дитяча праця, примусова праця, дисциплінарна практика, підходи до забезпечення безпеки, права корінних та малочисельних народів), суспільство (місцеві товариства, хабарництво та корупція, жертва на політичну діяльність, конкуренція та ціноутворення), відповідальність за продукцію (здоров'я та безпека споживачів, продукція та послуги, реклама, повага до приватної власності).

У межах кожної групи результативності GRI наявні відповідні протоколи, що визначають характер інформації, яка має бути розкрита в звітності. Проте за відсутності механізму розкриття така інформація не завжди є повною. Зважаючи на об'єкт дослідження, визначимо механізм формування протоколів, які розкривають інформацію про економіко-екологічну безпеку підприємств. У даному контексті будуть зараховані протоколи екологічної результативності та окремі протоколи соціальної результативності (табл. 1). Кожну групу протоколів пропонуємо визначати в контексті пріоритетних об'єктів управління економіко-екологічною безпекою, зокрема операцій поводження з відходами та економіко-екологічних наслідків надзвичайних ситуацій.

Склад протоколів GRI, що визначають стан економіко-екологічної безпеки промислового підприємства

Основні показники	Додаткові показники
1	2
ПОКАЗНИКИ ЕКОЛОГІЧНОЇ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ	
<i>Сировина</i>	
EN 1. Загальна кількість використаної сировини, крім води, з розподілом за типами	
EN 2. Частка сировини, що є відходами (переробленими або не переробленими) з зовнішніх джерел по відношенню до підприємства	
<i>Викиди, скиди та відходи</i>	
EN 8. Викиди парникових газів	EN 30. Непрямі викиди парникових газів, що пов'язані з діяльністю організації
EN 9. Використання та викиди озоноруйнуючих газів	
EN 10. NOx, SOx та інші значущі викиди в атмосферу з розподілом за видами	EN 31. Всі випадки виробництва. Транспортування, імпорту або ж експорту будь-яких відходів, що є «небезпечними» відповідно до додатків I, II, III та VIII до Базельської конвенції
EN 11. Загальна кількість відходів з розподілом за типами та способами обороту	
EN 12. Значущі викиди в воду з розподілом за типами	EN 33. Водні об'єкти та пов'язані з ними екосистеми, що знаходяться під суттєвим впливом викидів вод із забруднюючими речовинами
EN 13. Значущі виливи хімічних речовин, нафти, палива – загальна кількість та загальний об'єм	
<i>Постачальники</i>	
	EN 34. Результативність постачальників, що має відношення до екологічних компонентів програм та процедур
<i>Відповідність нормативним вимогам</i>	
EN 16. Випадки порушень міжнародних декларацій/конвенцій/договорів, а також національного, регіонального та місцевого законодавства в частині, щодо навколишнього середовища, а також санкцій за ці порушення	

Закінчення табл. 1

1	2
<i>Загальне</i>	
	EN 35. Загальні витрати, пов'язані з навколишнім середовищем, з розподілом за типами витрат
ПОКАЗНИКИ СОЦІАЛЬНОЇ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ	
<i>Підходи до організації праці та достойна праця</i>	
<i>Охорона праці та безпека виробництва</i>	
LA 5. Практичні підходи до реєстрації професійних захворювань та повідомлення про нещасні випадки на виробництві	LA 14. Підтвердження суттєвої відповідності «Рекомендаціям МОП з систем менеджменту охорони здоров'я персоналу»
LA 6. Опис офіційних комітетів з охорони здоров'я та безпеки праці, що об'єднують керівництво та представників працівників, а також частка персоналу, охоплена такими комітетами	
LA 7. Типовий рівень виробничого травматизму, випадки тимчасової непрацездатності, відсутність без поважних причин, а також кількість нещасних випадків зі смертельним результатом, пов'язаних з працею	LA 15. Опис офіційних угод з професійними союзами або іншими визнаними представниками працівників, пов'язаних з охороною здоров'я та безпекою на робочому місці, а також загальний об'єм робочої сили, охоплений такими угодами
<i>Навчання та освіта</i>	
LA 9. Середня кількість годин навчання на одного працівника в рік з розподілом за категоріями працівників	LA 17. Цільові політики та програми в області управління кваліфікацією персоналу, а також постійного навчання
Кольором виділені протоколи, що пов'язані з об'єктами економіко-екологічної безпеки	

Протоколи екологічної результативності GRI та їх взаємозв'язок з об'єктами бухгалтерського обліку [4]

Облікове забезпечення	Показник																	
	EN 1	EN 2	EN 3	EN 4	EN 5	EN 6	EN 7	EN 8	EN 9	EN 10	EN 11	EN 12	EN 13	EN 14	EN 15	EN 16	EN 17	EN 18
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
П(С)БО	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Облікова політика	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
Об'єкти обліку:																		
Необоротні активи	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Оборотні активи	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-
Грошові кошти та розрахунки	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Власний капітал	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Довгострокові зобов'язання	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Короткострокові зобов'язання	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
Витрати	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
в т. ч матеріальні	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Закінчення табл. 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
енергетичні	-	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

водні ресурси	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
екологічні	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-
штрафні санкції	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
Доходи	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Фінансові результати	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Види діяльності:																		
Операційна	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
Фінансова	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інвестиційна	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Надзвичайна	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Фінансова звітність:																		
Баланс	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	+	+	+	+	-
Звіт про фінансові результати	+	-	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
Звіт про рух грошових коштів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Взаємозв'язок зазначених протоколів з об'єктами бухгалтерського обліку зазначено в таблиці 2, що вказує на значення облікової інформації у формуванні звітності сталого розвитку та необхідність перегляду окремих організаційно-методологічних положень бухгалтерського обліку в системі управління економіко-екологічною безпекою промислових підприємств.

Зазначений перелік протоколів є не повний, а визначає лише ті, які пов'язані з пріоритетними об'єктами управління економіко-екологічною безпекою промислових підприємств. Аналізуючи особливості розкриття інформації в частині зазначених протоколів вітчизняними підприємствами, можемо зробити такі висновки:

- в частині екологічної результативності, блок – сировина: протоколи EN 1 та EN 2 розкривають: Корпорація «Оболонь» у частині використання природного газу, пари, води, електроенергії, вторинних ресурсів та утворення відходів; ПАТ «Дніпроспецсталь» у частині вибору постачальника сировини за якістю та екологічністю, обсягів використання води та стічних вод, програм енергозбереження;

- в частині екологічної результативності, блок – викиди, скиди та відходи: протоколи EN 8: Корпорація «Оболонь», ПАТ «Дніпроспецсталь», Група «Метінвест», ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», Холдинг «Асарта-Київ»; EN 9 – ПАТ «Дніпроспецсталь»; EN 10 – Корпорація «Оболонь», ПАТ «Дніпроспецсталь», Група «Метінвест», ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», Холдинг «Асарта-Київ»; EN 10 – Холдингу «Асарта-Київ», ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», Група «Метінвест», ПАТ «Дніпроспецсталь», Корпорацією «Оболонь»; EN 11 – Холдингу «Асарта-Київ»; EN 13 – ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»; EN 30 – ПАТ «Дніпроспецсталь», Група «Метінвест», ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»; EN 31 – Корпорація «Оболонь»;

- в частині соціальної результативності: LA 5 – ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», Корпорація «Оболонь»; LA 7 – ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», Корпорація «Оболонь»; LA 9 – ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», Корпорація «Оболонь», Група «Метінвест».

Таким чином, у частині показників екологічної та соціальної результативності, що визначають рівень економіко-екологічної безпеки промислового підприємствами в розрізі пріоритетних об'єктів управління, розкриваються не всі протоколи, передбаченні GRI. Це значно знижує якість інформаційного забезпечення управлінських рішень, спрямованих на забезпечення відповідного рівня економіко-екологічної безпеки. Розроблені організаційно-методологічні положення бухгалтерського обліку операцій поводження з відходами та економіко-екологічних наслідків надзвичайних ситуацій можуть

бути повністю застосовані при формуванні визначених протоколів GRI. Для їх застосування пропонуємо даний механізм формування. Такий механізм дозволяє говорити про комплексне облікове забезпечення управління економіко-екологічною безпекою промислового підприємства. Адже визначає цілісний процес спостереження, який складається з етапів: спостереження, вимірювання, систематизація/групування, узагальнення та надання інформації про стан економіко-екологічної безпеки промислового підприємства (рис. 1, 2).

Розроблений механізм формування фрагмента звітності сталого розвитку є логічним продовження організаційно-методологічних положень бухгалтерського обліку пріоритетних об'єктів управління економіко-екологічною безпекою промислових підприємств. Сформований фрагмент звітності сталого розвитку, відповідно до зазначеного механізму, дозволяє сформувати інформацію для зовнішніх та внутрішніх користувачів, яка дозволяє оцінити ними стан економіко-екологічної безпеки та всі ризики, що можуть виникнути.

Запропонований механізм розкриває як окремі положення протоколів GRI, так і принципи Глобального договору ООН. Так зокрема фрагмент звітності сталого розвитку визначає:

- механізм формування: визначаються параметри інформації, що має бути відображена у звітності відповідно до окремих протоколів GRI в розрізі операцій поводження з відходами та економіко-екологічних наслідків надзвичайних ситуацій;

- інформаційне забезпечення: визначаються джерела формування інформації, а саме дані аналітичного обліку або внутрішньої звітності, що розкриває дані про пріоритетні об'єкти бухгалтерського обліку та складена на основі даних аналітичних рахунків.

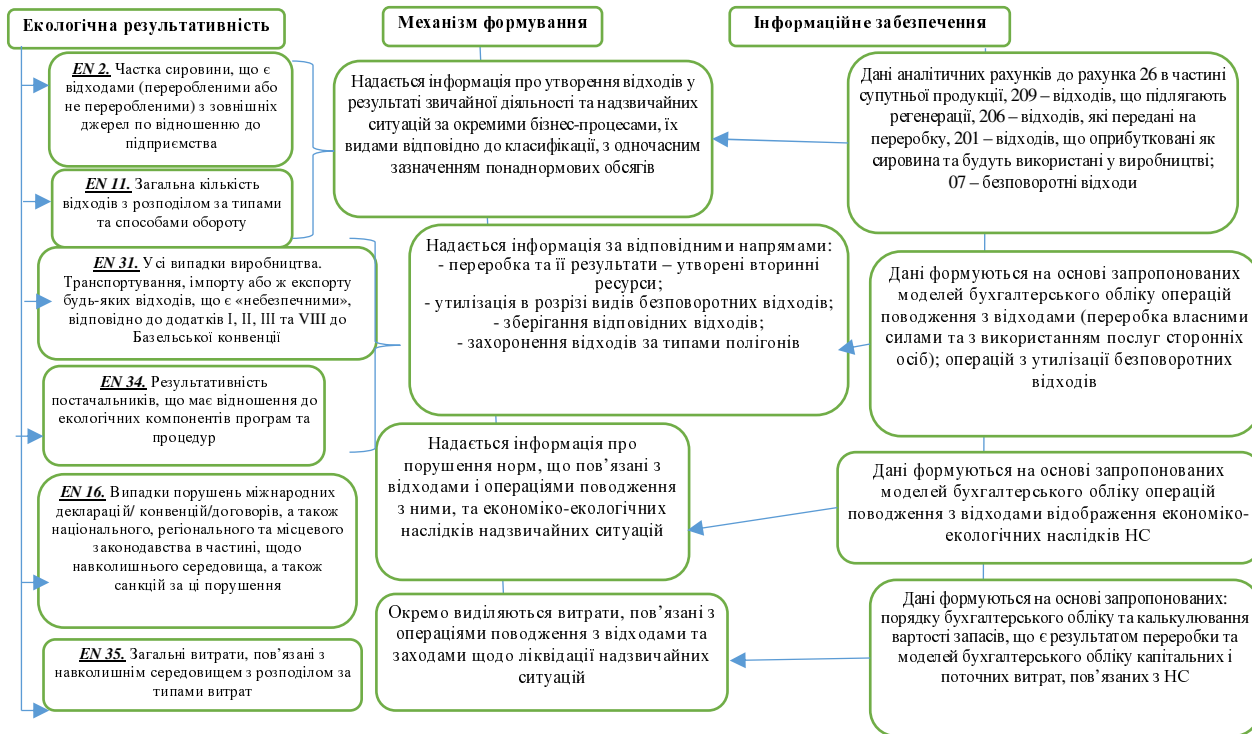

Рис. 1. Механізм формування фрагмента звітності сталого розвитку відповідно до протоколів GRI, що пов'язані з економіко-екологічною безпекою промислового підприємства (початок)

Рис. 2. Механізм формування фрагмента звітності сталого розвитку відповідно до протоколів GRI, що пов'язані з економіко-екологічною безпекою промислового підприємства (кінцевь)

Використання запропонованого механізму формування фрагмента звітності сталого розвитку на промислових підприємствах дозволить сформувати ефективний інформаційно-комунікаційний зв'язок між підприємством і зацікавленими сторонами й відповідно визначати стратегічні напрями діяльності підприємства в контексті забезпечення його сталого розвитку та відповідного рівня економіко-екологічної безпеки.

Висновки та перспективи подальших досліджень. За результатами дослідження особливостей формування звітності сталого розвитку як складової інформаційного простору управління економіко-екологічною безпекою промислових підприємств отримано такі результати:

1. Обґрунтовано, що найбільш дієвим механізмом регулювання звітності сталого розвитку є протоколи Глобальної ініціативи зі звітності (GRI), які визначають сукупність показників, що характеризують соціальну, екологічну та економічну складову господарської діяльності промислового підприємства. Використання всієї сукупності протоколів Глобальної ініціативи зі звітності вимагає модифікації окремих складових організації та методики бухгалтерського обліку, що слугує основним засобом інформаційного забезпечення формування звітності сталого розвитку.

2. Протоколами, що характеризують економіко-екологічну безпеку промислових підприємств, є протоколи екологічної результативності (сировина, викиди, скиди та відходи, постачальники, відповідність нормативним вимогам) та окремі протоколи соціальної результативності (охорона праці та безпека виробництва, навчання та освіти).

3. Розроблено механізм формування фрагмента звітності сталого розвитку на прикладі об'єктів управління економіко-екологічною безпекою промислових підприємств, що передбачає порядок формування показників у розрізі протоколів (визначаються параметри інформації, яка має бути відображена у звітності, відповідно до окремих протоколів GRI, в розрізі операцій поводження з відходами та економіко-екологічних наслідків надзвичайних ситуацій) та інформаційне забезпечення (визначаються джерела формування інформації, а саме дані аналітичного обліку або внутрішньої звітності, що розкриває дані про пріоритетні об'єкти бухгалтерського обліку та складена на основі даних аналітичних рахунків).

Список використаної літератури:

1. Аналітичний огляд Спільноти СВБ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.svb.org.ua/sites/default/files/csr_ukraine_white_paper_2013_july_integrated_reporting.pdf.
2. *Войналович О.П.* Організація бухгалтерського обліку: теоретико-методичні засади : дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.06.04 – Бухгалтерський облік, аналіз та аудит / *О.П. Войналович.* – Житомир, 2006. – 294 с.
3. *Ложников И.Н.* Важнейшие тенденции развития бухгалтерского учета / *И.Н. Ложников* // Вестник ИПБ МР. – 2011. – № 1.
4. Міжнародні моделі регулювання звітності сталого розвитку: аналіз сучасного стану : монографія / *В.В. Євдокимов, Д.О. Грицишен, О.О. Гріщенко, О.М. Баршнікова.* – Житомир : ЖДТУ, 2013. – 192 с.
5. На один шаг ближе к интегрированной отчетности. Новый подход в 21 веке [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.svb.org.ua/sites/default/files/ir-discussion-paper-2011_single-rus.pdf.
6. *Bergson H.* L'Evolution creatrice (Creative evolution, transl. Arthur Mitchell, Henry Holt and Co., New York, 1908) / *H. Bergson.* – Paris; France : Librairie Felix Alcan [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://archive.org/details/levolutioncreatr00berguoft>.

СВІРКО Світлана Володимирівна – доктор економічних наук, професор кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана».

Наукові інтереси:

– бухгалтерський облік в бюджетних та державних установах;

– бухгалтерський облік великих промислових підприємств.

E-mail: svvs3@ukr.net.

БАРИШНІКОВА Олена Миколаївна – здобувач кафедри обліку і аудиту Житомирського державного технологічного університету.

Наукові інтереси:

- звітність сталого розвитку підприємств.

Стаття надійшла до редакції 02.12.2015.